

Fagbladet

OFFICEREN

01 / FEBRUAR 2022

KAMPEN FOR BEDRE SERVICE

DE ANDRE FÅR MERE END MIG
HVAD ER MILITÆRTILLÆGGET?
DET BETÆNDTE DELTA
"VI VED, HVOR SKOEN TRYKKER"

www.hod.dk

INDHOLD

NR. 1/2022

Leder

Kort nyt

Kampen for bedre service er blevet lokal

"Vi ved, hvor skoen trykker"

De andre får mere end mig

Faglige forklaringer

Samling i Svendborg

I audiens hos
forsvarsattachéen – Polen:
Nationen der holder
østflanken

Det betændte delta

Kinas massive oprustning
tvinger USA til at opgive
militær dominans i Østasien

Verserende sager

Forsidefoto:
Kasper Brøndum

Bagsidefoto:
Sara Skytte

DET TEGNER TIL AT BLIVE ET HEKTISK OG SPÆNDENDE FORÅR

Formand
Niels Tønning
niels@hod.dk

SELV OM VI PÅ NUVÆRENDE TIDSPUNKT stadig kun er i starten af februar, kan vi allerede se tilbage på flere hændelser i 2022, som på hver deres måde vil have afgørende indflydelse på Forsvarets og officerskorpsets fremtid.

På tværs af Folketinget omtales den sikkerhedspolitiske situation omkring Ukraine som den mest kritiske siden Den kolde Krigs afslutning. Der ses heller ingen sprækker i den politiske opbakning til Ukraine og nationens alliancemæssige forpligtelser. Og nu kalder det politisk på aktivering af store dele af Forsvaret på tværs af alle værn. Ikke til støtte af politi eller sundhedsmyndigheder, men til de primære militære opgaver.

Nu skal forsvarsforligets mål jo først nås om knap to år, men det er desværre sikkert og vist, at vi dels ikke når det, dels er godt bagud i forhold til den planlagte opbygningstakt. Samtidig har vi længe vidst, at Forsvarets ydeevne er presset til et punkt, hvor der ikke kan køres længere på literen.

Kort før jul måtte forligskredsen acceptere en udskydelse af forligsprojekter og en forventet ubalance mellem drift og anlæg på ca. 500 mio. kr. pr. år i resten af forligningsperioden. Hertil kommer udfordringerne med bemanning, materiel og etableringer, som næppe behøver nogen uddybning, hvis ellers man har fingeren på pulsen.

Primo januar blev der sat foreløbigt punktum for den coronaindsats, der i en periode var så omfattende, at Forsvaret bad sig fritaget for Gefion-opgaverne. En indsats, som både førte til øget afgang

og uddannelsesmæssigt (og dermed også beredskabsmæssigt) satte enheder måneder tilbage. Samtidig ser man i garnisoner og skydelejre nu oftest kun ryggen af ISS, men endnu ikke det forventede løft, i takt med at opgaverne overdrages til FES.

Heldigvis er alt endnu ikke helt sort. HOD og de øvrige militære organisationers vedholdende advarsler er ikke faldet for døve ører. Og hen over efteråret førte erkendelsen af, at HR-strategierne faktisk er uegnede til at håndtere fastholdelsesudfordringerne, til handling. Forsvarschefen efterspurgte og fik organisationernes upolerede bud på behovet for akutte såvel som langsigtede fastholdelsestiltag, og ministeriet satte Personalestyrelsen i spidsen for en nødvendig revision af HR-strategierne. En proces, som organisationerne aktivt er blevet inddraget i. Ligesom vi i den efterfølgende høring af udkast til ny HR-politik vil få mulighed for mere formelt at kommentere. Og hvis tiden tillader det, er det min hensigt i slutningen af marts eller starten af april at afholde et antal lokale medlemsmøder for i muligt omfang også at inddrage jeres eventuelle bemærkninger.

Meget vil Forsvaret selv kunne rette op på, men det vil uomtvisteligt også forudsætte politisk opbakning til at tilvejebringe den nødvendige økonomi

til de tiltag, der ikke kan udskydes til næste forlig. Det vil også kræve politisk villighed kritisk at revurdere tidligere forligs uddannelsesreform, besparelser og effektiviseringstiltag. For hvis Forsvaret skal opbygges eller måske endda yderligere styrkes, så er der behov for en større rekrutteringsbase, bedre uddannelse i den militære metier og rettidig omhu.

Det kræver erfarne soldater at uddanne nye soldater, og både officerer og øvrige befalingsmænd skal rekrutteres, længe før de er klar til opgaven.

Det kræver erfarne soldater at uddanne nye soldater, og både officerer og øvrige befalingsmænd skal rekrutteres, længe før de er klar til opgaven.

Af alle disse årsager er det derfor nok et klogt træk, at vi her i starten af februar har fået en ny minister. For der er nu brug for at tørre tavlen ren, få skabt fornyet

fokus og fodslag i forligskredsen og ikke mindst skabt tryghed og tillid blandt alle medarbejdergrupper i Forsvaret.

Min indledende dialog med ministeren har været positiv, og jeg har derfor også et begrundet håb om, at han vil gå ind i et konstruktivt samarbejde med os og de øvrige organisationer med det fælles mål at få genskabt og styrket Forsvaret – militært og ikke mindst som en arbejdsplads, der kan tiltrække og fastholde kompetente medarbejdere.

Susanne Montes har valgt at gå på pension og nyde sit otium fra 1. april 2022.

Susanne har netop fejret 40 års jubilæum i HOD. Hun startede i tidernes morgen i HOA.

I anledning af jubilæet og den snarlige afsked var Susanne indstillet til modtagelse af Den Kongelige Belønningsmedalje, som normalt kun kan modtages efter 50 års uafbrudt ansættelse, men som også kan modtages efter 40 år ved samtidig eller snarlig afsked.

Susanne fik overrakt medaljen ved en mindre ceremoni i sekretariatet.

**Tak Susanne.
Nyd friheden – og kom gerne og besøg os i Ballerup.**

PFA

Mere til dig

HOD FORNYR OG UDVIDER AFTALE MED PFA

EFTER LÆNGERE TIDS UNDERSØGELSE af markedet og forhandlinger med diverse samarbejdspartnere, besluttede hovedbestyrelsen i oktober 2021 at forlænge og udvide samarbejdet med PFA.

Gennem årene har HOD haft samarbejde med flere partnere om de ordninger, der omhandler medlemmernes personforsikringer, herunder pensionsordninger samt sundheds- og livsforsikringer. Indtil beslutningen blev taget, var disse ordninger placeret i henholdsvis PFA, Tryg og Forenede Gruppeliv.

Efter oplæg fra den tilknyttede mægler besluttede en enig hovedbestyrelse fremadrettet at samle alle tre ordninger i en pakke hos PFA og i en ny fireårig periode. Det betyder samlet set, at medlemmerne får mere ud af hver krone, der investeres i personrelaterede forsikringer.

Konkret er sundhedsforsikringen pr. 1. januar 2022 flyttet fra Tryg til PFA og ændrer navn til PFA Helbredssikring og øvrige ændringer til pensionsaftalerne i PFA træder i kraft pr. 1. februar 2022. Eksempler på de enkelte ændringer til pensionsaftalerne kan ses på de følgende sider.

Overførslen af medlemmer fra Tryg Sundhedsforsikring til PFA Helbredssikring er gået uden de store udfordringer. Men midt i løbet spillede GDPR-lovgivningen pludselig ind, og gjorde, at medlemmernes forsikrede ægtefæller/partnere ikke bare kunne overføres automatisk. Det har betydet en omfattende korrespondance

mellem medlemmer og PFA samt HOD hen over de seneste måneder, både i form af breve i e-Boks, mails og breve leveret i postkassen. Alle kan nu gå på mitpfa.dk og se deres aktuelle informationer. Flytningen har medført en betydelig årlig besparelse for såvel medlemmer som ægtefæller/partnere.

I løbet af 2022 forventer vi, at den sidste tredjedel af den samlede aftale kan føres ud i livet. Det drejer sig om en overførsel af livsforsikringer fra Forenede Gruppeliv til PFA. Aftalen med Forenede Gruppeliv har været god for alle parter gennem årene, men fordi gruppen ikke udvides med yngre medlemmer (overenskomstansatte officerer har livsforsikring som en integreret del af pensionsordningen i PFA), er ordningen blevet forholdsomt dyr for den enkelte forsikringstager. Derfor er det forventningen, at en flytning af ordningen vil betyde en væsentlig reduktion i omkostningen for den enkelte.

Vi vil informere mere i løbet af året, og PFA deltager gerne i møder, hvor de kan orientere nærmere om aftalerne. Det kan lokalafdelingsformændene koordinere direkte med sekretariatet.

Se mere om din pension på mitpfa.dk, ring til HOD's Hotline i PFA på 70 80 75 05 eller book en rådgivningssamtale med PFA på 39 17 60 19.

Du kan få et overblik over de væsentligste ændringer på hod.dk.

LEDIGE LEGATER

Forsvarsministeriets
Personalestyrelse
har ledige legatpor-
tioner, som du har
mulighed for at søge.

Læs mere på hod.dk

HOD NU I BALLERUP
Efter tyve år har HOD nu
endegyldigt sagt farvel
til Østerbro i København
og goddag til Ballerup.

Vores nye adresse er
Borupvang 2B, 2. tv.
2750 Ballerup

ENGANGSVEDERLAG FOR SÆRLIG INDSATS

**FORSVARET HAR FORNYLIG LAVET EN FOR-
HÅNDSAFTALE** for faste engangsvederlag til med-
arbejdere, som har været indsat i december 2021
og januar 2022 som støtte til Styrelsen for Patient-
sikkerhed og Regionerne i forbindelse med blandt
andet vaccinering af befolkningen.

Vurderingen var, i første omgang, at det ude-
lukkende var medlemmerne fra CS og HKKF, der
skulle honoreres, fordi aftalen honorerer indsatsen
for manuelt arbejde.

Den vurdering var ikke helt korrekt, fordi office-
rer også har virket som podere og vaccinatører, og
efter at være blevet oplyst om det på et møde i Det
Centrale Samarbejdsudvalg, rettede Forsvarskom-
mandoen fejlen og lavede også en forhåndsaf-
tale med HOD.

Forsvarskommandoen er nu i gang med at under-
søge, hvor mange der har været indsat. Det skal
ende ud i en oversigt over det personel, der skal
honoreres, og derfor bør du tage fat i arbejdsgiver,
hvis du er en af dem, der har været indsat.

Læs mere på hod.dk

TILLIDS- REPRÆSENTANTS- KURSUS

Vi gennemfører kursus for
HOD tillidsrepræsentanter
både i marts og oktober. Det
er det samme indhold på de to
kurser, så du skal kun melde
dig til det ene!

Kurserne er på:
Hotel Koldingfjord
9.-10. marts eller
12.-13. oktober

Tilmeld dig på hod.dk

Oberst Thomas Øgendahl Knudsen, divisionschef for Servicedivisionen i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, er klar over, at der er behov for hurtige resultater, når Forsvaret selv skal stå for en stor del af de hidtidige ISS-opgaver. "Der er superstort fokus på det," siger han.
Foto: Kasper Brøndum

KAMPEN FOR BEDRE SERVICE ER BLEVET LOKAL

Der er tidlige forårsfornemmelser i luften ude på tjenestestederne. **Kontrakten med ISS om blandt andet rengøring, arealpleje, mad i kantinerne og vedligehold af bygninger og skydebaner er makuleret.** I stedet rykker en stor del af ansvaret ud til garnisonskommandanterne, som allerede nu mærker et serviceløft på flere områder.

TEKST KASPER BRØNDUM ANDERSEN

"TIL KAMP MOD ISS" hedder den Facebook-gruppe, der for alvor fik rettet fokus mod forholdene på Forsvarets tjenestesteder i løbet af 2020. En tilsyneladende endeløs række af uhumske forhold blev vist frem, gruppen fik over 6.000 medlemmer, og i kommentarerne fik frustrationerne frit løb.

Stormen fik yderligere styrke, da både de faglige organisationer på alle niveauer og en række officerer meldte ud, at nu var bunden nået. Faktisk balancerede hele Forsvaret på kanten af ikke længere at kunne fastholde styrken og opbygge de nye enheder, som er en del af seneste forlig, lød nogle af argumenterne.

- Alle har haft fuldstændig ret i kritikken. Det har ikke været godt nok, og presset nedefra har været med til at sætte fokus på det, dels i Ejendomsstyrelsen, dels på det politiske niveau, siger oberst Thomas Øgendahl Knudsen, der er divisionschef for Servicedivisionen i Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og medlem af direktionen.

Forsvarsminister Trine Bramsen (S) satte ISS stolen for døren i febru-

ar 2021, da hun var kaldt i samråd i Folketinget om sagen. Og efter lange forhandlinger besluttede parterne bag aftalen at gå hver til sit. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) og ISS annullerede kontrakten i juni 2021 med virkning fra 2022.

'Fuldstændig forrykt'

Et af de steder, hvor soldaterne har mærket den dårlige mad og rengøring, manglende vedligehold og andre irriterende ting i dagligdagen, er i Oksbøl. Efter en periode med støt stigende styrke i klagestormen gik regimentschefen for Danske Artilleriregiment og garnisonskommandant, oberst Torben Dixen Møller ud med offentlig kritik af ordningen.

"Det er fuldstændig forrykt. Folkene er dybt frustrerede. De slår op i banen og har på mange måder opgivet", sagde Torben Dixen Møller til Jydske Vestkysten i oktober 2020. I dag er der fremgang at spore på eksempelvis rengøringen. Men obersten er stadig uforstående over for, at man skulle helt ned og skrabe bunden, før det blev klart, at situationen var uholdbar.

– Alle har haft fuldstændig ret i kritikken. **Det har ikke været godt nok, og presset nedefra har været med til at sætte fokus på det, dels i Ejendomsstyrelsen, dels på det politiske niveau.**

Thomas Øgendahl Knudsen

– Hvis vi gerne vil være en attraktiv arbejdsplads, som kan fastholde vores soldater og være i stand til at tiltrække nye, så bliver kaserner og andre etableringer nødt til at have en standard, der kan måle sig med andre arbejdspladser. Ellers går folk bare et andet sted hen. Vi kan ikke være bekendt at nedprioritere de her områder, siger Torben Dixen Møller.

Derfor glæder han sig også over, at der med hjemtagelsen bliver tilført flere midler til de nødlidende tjenestesteder. For at styrke området og den lokale medindflydelse har Ejendomsstyrelsen oprettet partnerelementer på kaserner, flådestationer, flyvestationer og øvrige etableringer.

– I alt tilgår cirka 900 nye medarbejdere i løbet af foråret 2022. Langt hovedparten er eksisterende ISS-medarbejdere, der virksomheds-overdrages, mens cirka 150 nyansættes, siger oberst Thomas Øgendahl Knudsen fra Ejendomsstyrelsen.

De mange nye medarbejdere tilknyttes tjenestestederne, hvor de 28 største i forvejen har et mindre partnerelement. For at løfte niveauet tilbage til et acceptabelt niveau bliver der også arbejdet på at øge kvaliteten, hvilket bestemt ikke er en gratis omgang.

– Samlet set kommer vi til at bruge op til 200 millioner kroner mere om året i forhold til, hvad der bliver brugt på området i dag. Så det er en væsentlig forøgelse, siger Thomas Øgendahl Knudsen.

Penge ud, penge ind

Obersten understreger samtidig, at de tilførte midler er 'nye penge'. De kommer udefra – fra andre områder

end Ejendomsstyrelsen – via omprioriteringer inden for ministerområdet. Eller sagt på en anden måde: Kontrakten med ISS skulle frigøre midler, som kunne lægges over på det operationelle område. Nu er det nødvendigt at føre midler tilbage til Ejendomsstyrelsen.

I mellemtiden har det også været nødvendigt at rykke midler internt – et mindreforbrug på større bygningsvedligehold har kunnet flyttes til facility management. Behovet har delvist været begrundet af coronasituationen, der har betydet væsentlige ekstraudgifter til rengøring, portionsanretninger, opdeling af undervisningslokaler og meget andet. Samtidig har mindreforbruget givet Ejendomsstyrelsen mulighed for at øge den lokale indsats på facility management. Alene i 2021 blev der på de baggrunde tilført 115 millioner kroner til budgettet.

Sammen med de lokale tjenestestedschefer skal de 28 nye partnerelementer stå for størstedelen af de opgaver, som lå i kontrakten med ISS. Partnerelementerne har været i drift siden januar 2021, hvor mindre opgaver inden for drift og vedligehold begyndte at blive håndteret lokalt. Men den største klump af opgaver lander ad tre omgange i første halvår 2022.

Altså er ansvaret rykket fra Ejendomsstyrelsen i Hjørring ud til de lokale etableringer. En udvikling, der giver oberst Torben Dixen Møller et håb om bedre tider.

– Der er sket et markant skift i ledelsen og ledelsesstilen i Ejendomsstyrelsen. Hvis de ellers lever op til det, der er lagt frem for os, så tegner det godt. Det, at vi har fået et partnerelement med en kasernemester, har

allerede haft en positiv indvirkning. Nu har vi et single point of contact, og vi er rigtig tilfredse med det partnerelement, der er på Oksbøl Kaserne, siger Torben Dixen Møller.

Umulige besparelser

Oprindeligt skulle der spares 80 millioner kroner årligt på facility management. Baggrunden var den budgetanalyse, som konsulenthusene Struensee & Co. og McKinsey & Company gennemførte af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i 2015. Den fremlagde en mulig besparelse på cirka 30 procent ved at udlicitere resterende dele af facility management og reducere serviceniveauet.

Udgangspunktet var, at besparelserne skulle blive inden for Forsvaret, hvor de frigjorte midler kunne løfte andre områder, eksempelvis materiel og uddannelse.

I udbudsmaterialet hed det blandt andet, at: 'På grund af kontraktgenstandens omfang, kompleksitet og tværfaglighed ønsker Styrelsen at finde en stærk samarbejdspartner, der i parternes fælles interesse har fokus på at optimere facility managementindkøbet og derigennem løbende reducere de samlede omkostninger, uden at kvalitetsniveauet forringes'.

Det viste sig dog, at det var umuligt både at realisere besparelserne og samtidig opretholde serviceniveauet. At ISS tilmed havde vundet udbuddet ved at stille endnu større besparelser i udsigt end de 80 millioner kroner, gjorde det kun endnu sværere at få enderne til at mødes. Efterhånden fortonede udsigten til forbedringer sig så meget, at det gav mest mening at ophæve kontrakten.

Men en ting er at beslutte at gå hver til sit. Noget andet er at hjemtage de ni delområder, der udgjorde den historisk store partnerskabsaftale med ISS.

- Vi ville som udgangspunkt helst have fastholdt ISS på aftalen frem til udløb i 2024. Det havde været det bedste for alle parter og givet den optimale tid til forberedelsen af et nyt udbud. Men serviceniveauet har ikke været acceptabelt, og vi havde behov for at få gjort noget ved det hurtigst muligt, siger Thomas Øgendahl Knudsen og fortsætter:

- Behovet for at komme ud af ISS-aftalen lægger et stort pres på etableringen af nye aftaler. Vi arbejder hårdt for at komme i mål, og de fleste store ting når vi i mål med. Men der vil være forhold, som først falder på plads i løbet af året, og forhold, som vi har svært ved at styre – blandt andet muligheden for nyansættelser i det nuværende arbejdsmarked.

Langt fra luksus

Derfor forsøger Ejendomsstyrelsen også at lægge en dæmper på de mange forventninger til serviceniveauet i den nye model. Hvis man drømmer om et soldaterliv i sus og dus, skal man nok justere på forventningerne.

- Vi skal altid forvalte skatteborgernes penge hensigtsmæssigt. Hvis vi bare skruer op for serviceniveauet hele vejen rundt, kommer det til at koste for meget. Så der er selvfølgelig en grænse for, hvilket niveau vi kan nå op på. Men vi skal sørge for at ramme en god balance alle steder – både i skydeområderne i Borris og Oksbøl, på de store værnepligtskaser, på Hjemmeværnets mange tjenestesteder og på de teknisk tunge

Oberst Torben Dixen Møller er regimentschef for Danske Artilleriregiment og garnisonskommandant. Han er en af dem, der gik ud offentligt med kritik af forholdene under ISS. Han synes, at der er fremgang at spore, men han er uforstående overfor, at man skulle helt ned og skrab bunden, før det blev klar, at situationen var uholdbar.

Foto: John Randeris

– Samlet set kommer vi til at bruge **op til 200 millioner kroner mere om året** i forhold til, hvad der bliver brugt på området i dag. Så det er en væsentlig forøgelse.

Thomas Øgendahl Knudsen

flyve- og flådestationer, siger Thomas Øgendahl Knudsen.

Stadig eksterne leverandører

I øjeblikket er udbudsprocessen for den samlede affaldshåndtering på Forsvarets tjenestesteder i udbud. Ligesom med arealpleje og vintertjeneste, hvor der er fundet nye leverandører pr. 1. februar i år, bliver kontrakterne gældende i fire år med mulighed for forlængelse i yderligere tre år. I løbet af foråret vil også to store rammeaftaler for håndværkerydelser til drift af bygninger og tekniske installationer blive udbudt. For alle kontrakter gælder det, at de er bygget op på fem delaftaler, som dækker hver af de danske regioner.

– Ud fra et styringssynspunkt er det selvfølgelig lettere at holde snor i en kontrakt end fem. Men det er nok

meget sundt med flere leverandører, så vi måske kan se lidt indbyrdes konkurrence på kvalitet. Vi skal først og fremmest sørge for at levere på et passende niveau, hvor kunderne er. Med udbud, der er opdelt efter regioner, har mindre virksomheder også mulighed for at byde ind, siger Thomas Øgendahl Knudsen.

1. juni slipper ISS også de sidste områder: bygningsdrift og drift af tekniske installationer som el, vvs, porte og ventilationsanlæg. Den del forventes at blive en permanent opgave for Forsvaret selv. Derimod hjemtages kantine og rengøring kun midlertidigt. Frem mod 2024 skal service- og kvalitetsniveauet løftes, hvorefter området forventes at blive sendt i udbud igen.

– Vi har en rigtig god dialog med såvel de lokale tjenestestedschefer

som med de mange ISS-medarbejdere. Mange har været frustrerede over ikke at kunne levere det, der er brug for. Vi hører også udbredt glæde over at blive overdraget til Forsvaret og dermed få det tætte samarbejde med soldaterne ude på kasernerne, som mange medarbejdere havde før, siger oberst Thomas Øgendahl Knudsen.

Fra hans stol i Ejendomsstyrelsen mærker han dog også en skepsis blandt brugerne på tjenestestederne.

– Der er nogen, som siger, 'ja, ja, lad os nu lige se'. Det er jo ikke, fordi Ejendomsstyrelsen er kendt for at levere top-spitzen-klasse-kvalitet på alle kanaler. Så vi er godt klar over, at vi skal levere, når vi gør det her fra 1. februar, 1. april og 1. juni. Alle skal ret hurtigt have en fornemmelse af, at der sker noget andet end det, der har været indtil nu. ■

HELE FACILITY MANAGEMENT-OMRÅDET I

Forsvaret blev konkurrenceudsat i 2016, efter at en budgetanalyse af hele Forsvaret havde pegt på potentielle besparelser for i alt 80 millioner kroner alene på facility management.

Den samlede aftale med ISS dækkede ni servicespor og blev underskrevet 1. november 2017. Aftalen havde virkning fra 1. februar 2018. Den afløste to aftaler for henholdsvis Østdanmark (Forenede Service) og Vestdanmark (ISS) samt en landsdækkende aftale for vedligehold af tekniske basisinstallationer (Kemp & Lauritzen).

ISS-kontrakten løb til udgangen af 2024, men efter tiltagende kritik af serviceniveauet og flere mediehistorier om et markant overforbrug blev det meldt ud i juni 2021, at parterne var blevet enige om at ophæve aftalen.

Hjemtagelsen af de ni delområder effektueres i etaper og er lagt over i en ny model for drift af Forsvarets tjenestesteder med fire overordnede områder:

- kantine & rengøring
- etablisementsdrift
- teknik & bygninger
- skyde- & øvelsesområder

Læs mere på
<https://www.ejendomsstyrelsen.dk/da/ny-model/>

Kilder: Ejendomsstyrelsen.dk og fmn.dk

– Hvis vi gerne vil være en attraktiv arbejdsplads, som kan fastholde vores soldater og være i stand til at tiltrække nye, så bliver kaserner og andre etableringer nødt til at have en standard, der kan måle sig med andre arbejdspladser. Ellers går folk bare et andet sted hen. Vi kan ikke være bekendt at nedprioritere de her områder.

Torben Dixen Møller

Som garnisonskommandant glæder oberst Anders Poulsen sig over, at de mange ansatte og øvrige brugere generelt har en velplejet og velfungerende kaserne i Holstebro. Til kasernen hører også et øvelsesterræn på 1.140 hektar.

Foto: Kasper Brøndum

"VI VED, HVOR SKOEN TRYKKER"

I Holstebro ser **oberst Anders Poulsen** frem til at få mere lokal indflydelse på en stor del af Facility Management-området. Vi tog en rundtur på Dragonkasernen lige inden jul til en snak om, hvad brugerne egentlig kan se frem til, når opgaverne igen skal løses af Forsvaret selv.

TEKST KASPER BRØNDUM ANDERSEN

DANNEBROG GIVER kun enkelte spjæt fra den høje flagstang på pladsen foran cafeteriet i bygning 22. Alle nuancer af grå blander sig på himlen, skyerne hænger lavt, og luften er tyk af fugt. De fleste enheder er gået på juleferie, så det er svært at fornemme, at Dragonkasernen normalt er en pulserende arbejdsplads for cirka 1.200 mennesker.

Selv om det er tidligt på eftermiddagen, overdøver lyset inde fra bygningerne det sparsomme dagslys. Et af de steder, hvor der strømmer masser af lys ud på det våde græs, er fra bygning 17. Her er der blus på arbejdslamperne, og et par håndværkere knokler til høj musik fra en radio i de rungende lokaler, hvor interiøret består af gulvpap, malerspande og byggerod.

- Her skal vi have plads til en bataljonstab. Jeg har selv kunnet sætte arbejdet i værk sammen med vores partnerelement. Det betyder, at vi kan komme på plads med vores en-

heder med det samme, siger oberst Anders Poulsen, som viser rundt på den 40 hektar store kaserne.

Udsigt til bedring – men ikke til luksus

Som regimentschef og garnisonskommandant er Anders Poulsen en af de 28 tjenestestedschefer, der nu skal løfte kvaliteten af vedligehold og drift på en række områder sammen med et partnerelement under Ejendomsstyrelsen. En opgave, som han allerede har taget lidt hul på, og som for alvor skal stå sin prøve med hjemtagelsen af etableringsservice – også kendt som 'de blå mænd' – fra 1. februar og kantine og rengøring 1. april.

- Jeg er ikke i tvivl om, at det bliver bedre end nu. Jeg er optimist, siger obersten og tilføjer:

- Men vi skal ikke stikke folk blå i øjnene og få dem til at tro, at alting bliver lyserødt. For det bliver det ikke.

- Vi skal sikre, at rammevilkårene er i orden, når vi sender folk af sted på eksempelvis en skydeperiode. **Soldaterne skal kunne bruge al deres tid og energi på uddannelsen og skydningerne og ikke på de ting, der skal understøtte skydeperioden.**

Anders Poulsen

Anders Poulsen har i sine tre et halvt år som garnisonskommandant i Holstebro ikke selv haft så mange af de helt slemme forhold på kasernen, som han hører om fra en række af Forsvarets øvrige etableringer. Men han kender alt til niveauet fra både egne soldater og fra de øvrige tjenestestedschefer.

- Vores soldater skal have den samme standard, uanset om de kom-

mer fra det ene eller det andet eller det tredje sted. Uddannelsestiden er i dag så værdifuld – fordi vi ikke har særlig meget af den –, at vi skal sikre, at rammevilkårene er i orden, når vi sender folk af sted på eksempelvis en skydeperiode. Soldaterne skal kunne bruge al deres tid og energi på uddannelsen og skydningerne og ikke på de ting, der skal understøtte skydeperioden, siger Anders Poulsen.

Oberst Anders Poulsen inspicerer sin kaserne, der generelt er velplejet, men som alligevel har et efterslæb på vedligehold. Det gælder blandt andet i indkvarteringen til de værnepligtige, hvor der er sat et renoveringsarbejde i gang for at få bugt med skimmelsvamp. Foto: KOMSEK/JDR

Gamle bygninger giver problemer

Vi bevæger os forbi indkvarteringen til de værnepligtige, som Jydske Dragonregiment har i to perioder hvert år. De røde barakker står over for en større renovering, fordi et efterslæb på vedligeholdelsen har medført skimmelsvamp i en del af bygningerne.

- Vi har heldigvis en pæn og velplejet kaserne. Det, vi har kæmpet mest med, er de gamle bygninger. Vi har et vedligeholdelsesmæssigt efterslæb ligesom alle andre, fortæller obersten.

Turen går videre mod øst til de gamle, kolde, fugtige garager fra 1953 og forbi det sydlige hegn ud mod øvelsesterrænet. Her tårner fire nye garageanlæg sig op. De over 70 meter lange og 11 meter høje garager bliver indviet til foråret og byder på moderne faciliteter – og varme – til kampvogne, Piranha V-mandskabsvogne og soldater.

- Jeg er af den overbevisning, at hele vores etablingsområde er en nøgle til at fastholde vores soldater. Der skal ikke være alle mulige ting i dagligdagen, som er åbenlyst urimelige. Derfor er jeg også glad for, at jeg nu kan ringe til en af de 'blå mænd' og rent faktisk forvente, at når en pære går, så bliver den skiftet. Også uden at jeg skal lægge en ordre ind og så ellers vente to måneder, siger Anders Poulsen.

Tiltrængt fleksibilitet

Selv om maden i cafeteriaet på Dragonkasernen langt fra hører til i den dårligste del af feltet, så ser garnisonskommandanten også frem til at få mere indflydelse på den del fra 1. april. Især det at kunne planlægge både mad og vedligehold efter, hvor-

når de forskellige dele af kasernen er i brug, bliver en gevinst, forventer regimentschefen.

- Vi har manglet den fleksibilitet. Ud over tre bataljoner og ni underafdelinger har vi de mange værnepligtige hvert halvår. Især når de er her, er cafeteriet en kerneopgave. Der er altså 240 unge mennesker, der skal have morgenmad klokken 6 om morgenen – ellers kommer vi ikke i gang, siger Anders Poulsen og guider videre hen mod bygningen, der huser kampvognssimulatorerne.

Undervisningslokalet er tætpakket med skærme, computere og joysticks, men rammerne var utidsvarende, så nu har Anders Poulsen sammen med partnerelementet sat gang i at forbedre temperatur, lys og lyd. Det har blandt andet medført, at en væg er revet ned og en ny bygget op.

Ejendomsstyrelsen har nemlig allerede skubbet en række mindre vedligeholdelsesopgaver ud lokalt.

Anders Poulsen fortæller, at der i Jydske Dragonregiment er et tæt samarbejde med partnerelementet på kasernen. Staben og partnerelementet mødes hver 14. dag og løber alle vedligeholdelsesopgaver igennem, og regimentschefen kan prioritere og iværksætte projekter relativt hurtigt, så længe de ikke koster over 100.000 kroner.

En grænse for projekter

Det er dog ikke en blankocheck, der er udskrevet til garnisonskommandanterne på de 28 etablissementer, hvor der nu er et partnerelement. Alle har et loft for, hvor stort et beløb vedligeholdelsesopgaverne samlet set må løbe op i. Så der skal prioriteres mellem de mange behov og ønsker. Det sker blandt andet ud fra tilbagemeldingerne fra soldaterne via samarbejdsudvalget.

- Samarbejdsstrukturen er et af de allervigtigste værktøjer til at have føling med, hvad der rører sig. Og i

og med at partnerelementet allerede er fuldt integreret i regimentets arbejde, har vi nøglen til at skabe nogle rammevilkår, der gør, at vores soldater har lyst til at være her. Det er vigtigt at få det ansvar ud til garnisonskommandanterne, der ved, hvor skoen trykker. På den måde sikrer man, at det kommer dem til gavn, der har mest brug for det, siger Anders Poulsen, der dog endnu ikke ved, om hans rådighedsbeløb rækker til at levere på det ønskede niveau.

- Men alt tyder på, at vi får nogle gode løsninger. Det, vi allerede har fået op at køre, det fungerer, siger obersten, der også medgiver, at det måske er et lidt tyndt sammenligningsgrundlag, når kvaliteten skal vurderes efter hjemtagningen.

- Jeg tror, det er almindeligt kendt, at ISS ikke har løst den her opgave særlig godt. Så alene på den baggrund kan det kun blive bedre. ■

Advokater med lang baggrund i Forsvaret, giver 20% rabat på advokatrådgivning til private

Vi har indgået aftale med HOD om medlemsrabat på advokatrådgivning.

Du kan således med fordel få berigtiget din bolighandel, styr på dine ansættelsesrettigheder, udarbejdet testamente eller ægtepagt, blive rådgivet om papirløst samliv, børn og samvær eller opløsning af parforhold - med andre ord, alt hvad du har brug for som privatperson.

Ring på tlf. **4343.4361** og hør om dine muligheder, send os en mail på glostrup@ret-raad.dk eller læs mere på www.ret-raad.dk/glostrup.

Claus Rehl, Advokat (H)
PLR

Nicholas Ø. Keller, Advokat (L)
GHR

Ret&Råd
ADVOKATER

Glostrup Ballerup Greve

Ret&Råd Glostrup
Banegårdsvej 1
2600 Glostrup
glostrup@ret-raad.dk

Ret&Råd Greve
Korskildelund 6
2670 Greve
greve@ret-raad.dk

Tlf. **43 43 43 61**
www.ret-raad.dk/glostrup

DE
ANDRE
FÅR
MERE
END
MIG

PREMIERLØJTNANTER

Fra efteråret 2014 var det ikke længere muligt at blive nyansat som tjenestemand i Forsvaret. Herefter stod den på overenskomstansættelser. De to ansættelsesformer er en evig kilde til kommentarer.

TEKST STEEN MIKKELSEN

DER ER STADIG EN KLAR OVERVÆGT AF TJENESTEMANDSANSATTE OFFICER.

2/3 er tjenestemandsansatte, mens 1/3 af officererne er overenskomstansatte, men det tipper på et tidspunkt om cirka 10 år.

Vi hører ofte udsagn om, at den ene ansættelsesform er mere fordelagtig end den anden. Og omvendt. Udsagnet er som regel afhængigt af, hvilken form for ansættelse man selv er på - og så mener man, at de andre får mere.

Vi vil derfor her beskrive de reelle forhold for hver af de to ansættelsesformer inden for tre hovedemner - løn, pension og arbejdstid.

Vi fokuserer alene på ledergruppens vilkår, fordi det er et meget lille antal chefer, der er ansat på overenskomstvilkår - chefgruppens vilkår vil blive beskrevet i et senere nummer af Officeren.

For visse grupper af ansatte ser billedet lidt anderledes ud end de viste opgørelser af løn og pension. Det gælder for piloter, beredskabsofficerer samt auditørfuldmægtige. Desuden er der en lille forskel for jægere/frømand samt flyveledere.

I NÆSTE NUMMER
skriver vi om
arbejdstidsmæssige
forhold for de to ansæt-
telsesformer.

NYUDNÆVNT PL

	okt-21	OK	TJM
Basisløn		26.776,10	26.776,10
FogB-tillæg		1.987,23	
Fast KVAL		2.349,39	
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			1.405,08
STL-bestemt			1.318,63
PKVAL (PG)		-	-
Løn		31.112,73	31.487,05
ARB-pension		5.320,28	565,30
TJP-bidrag			3.727,86
Løn og pension		36.433,00	35.780,21

PL MED 3 ÅRS ANCIENNITET OG PKVAL PÅ KR. 1.000

	okt-21	OK	TJM
Basisløn		26.776,10	26.776,10
FogB-tillæg		1.987,23	
Fast KVAL		2.349,39	
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			1.405,08
STL-bestemt			1.318,63
PKVAL (PG)		1.000,00	1.000,00
Løn		32.112,73	32.487,05
ARB-pension		5.491,28	736,30
TJP-bidrag			3.784,70
Løn og pension		37.604,00	37.008,06

KAPTAJNER/KAPTAJNLØJTNANTER

NYUDNÆVNT KN/KL

	okt-21	OK	TJM
Basisløn		30.427,41	30.427,41
FogB-tillæg		1.987,23	
Fast KVAL		3.649,45	
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			1.962,81
STL-bestemt			2.200,81
PKVAL (PG)		-	-
Løn		36.064,09	36.578,26
ARB-pension		6.166,96	716,16
TJP-bidrag			4.150,92
Løn og pension		42.231,05	41.445,34

Udgangspunktet er to identiske situationer for henholdsvis en overenskomstansat og en tjenestemandsansat.

I det første tilfælde en nyudnævnt og i det andet tilfælde en officer med 3 års anciennitet og et eventuelt personligt kvalifikationstillæg.

Der er en lille forskel i lønnen mellem den overenskomstansatte og den tjenestemandsansatte. Det skyldes, at det faste kvalifikationstillæg for den overenskomstansatte er beregnet ud fra tjenstemandens officerstillæg og stillingsbestemte tillæg. Men da officerstillægget ikke er pensionsgivende, mens det faste kvalifikationstillæg er pensionsgivende, er der trukket en værdi på 17,1% af officerstillægget ud af det faste kvalifikationstillæg.

Den overenskomstansatte officer får 17,1% af løndelene indbetalt som pensionsbidrag til PFA.

Den tjenestemandsansatte officer får 17,1% af militærtillæg og stillingsbestemt tillæg.

Desuden indbetales der 17,1% i pensionsbidrag af individuelt forhandlede tillæg, med mindre de konkret er forhandlet som ikke-pensionsgivende.

Herudover indbetaler Forsvaret et tjenestemandspensionsbidrag til Finansministeriet. Dette bidrag beregnes som 15% af den pensionsgivende løn i pensionsskyggeforløbet – det kan ses nederst på lønsedlen.

KN/KL MED 3 ÅRS ANCIENNITET OG PKVAL PÅ KR. 1.500

	okt-21	OK	TJM
Basisløn		30.427,41	30.427,41
FogB-tillæg		1.987,23	
Fast KVAL		3.649,45	
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			1.962,81
STL-bestemt			2.200,81
PKVAL (PG)		1.500,00	1.500,00
Løn		37.564,09	38.078,26
ARB-pension		6.423,46	972,66
TJP-bidrag			4.283,09
Løn og pension		43.987,55	43.334,01

MAJORER/ORLOGSKAPTJNER

For majorer og orlogskaptajner er der lidt anderledes vilkår for de overenskomstansatte officerer.

NYUDNÆVNT MJ/OK

	okt-21	OK	TJM (M331)
Basisløn	43.737,69		35.660,89
Basisløn, forhøjet			
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			2.381,06
STL-bestemt			4.986,65
PKVAL (PG)		-	-
Løn	43.737,69		45.015,83
ARB-pension	7.479,14		1.192,53
TJP-bidrag			5.264,36
Løn og pension	51.216,83		51.472,73

MJ/OK MED 3 ÅRS ANCIENNITET OG PKVAL PÅ KR. 2.000

	okt-21	OK	TJM (M331)
Basisløn	43.737,69		35.660,89
Basisløn, forhøjet	2.692,98		
Militærtillæg			1.987,23
Officerstillæg			2.381,06
STL-bestemt			4.986,65
PKVAL (PG)	2.000,00		2.000,00
Løn	48.430,67		47.015,83
ARB-pension	8.281,64		1.534,53
TJP-bidrag			5.756,51
Løn og pension	56.712,31		54.306,87

For den overenskomstansatte officer er der tale om et basislønsinterval, som forvaltes på den måde, at evt. højere indplacering forhandles og aftales med den enkelte som en særskilt løndel på lønsedlen – højeste beløb er kr. 2.692,98 pr. måned (OKT21-niveau).

Den overenskomstansatte officer får 17,1% af løndelene indbetalt som pensionsbidrag til PFA.

Den tjenestemandsansatte officer får 17,1% af militærtillæg, stillingsbestemt tillæg samt det personlige kvalifikationstillæg indbetalt som pensionsbidrag til PFA.

Herudover indbetaler Forsvaret et tjenestemandspensionsbidrag til Finansministeriet. Dette bidrag beregnes som 15% af den pensionsgivende løn i pensionsskyggeforløbet – det kan ses nederst på lønsedlen.

For alle tre grupper er der nogle fællesbemærkninger om de pensionsmæssige forhold.

Den overenskomstansatte har ikke en pligtig afgangsalder, men kan bede sig pensioneret ved folkepensionsalderen. Videre har den overenskomstansatte arbejdsmarkeds pension i form af en pensionspulje i – for nærværende – PFA. Den pulje dannes dels af de indbetalinger, som udgøres af 17,1 % af forskellige løndele (som minimum af basisløn, forsvars- og beredskabstillæg samt fast kvalifikationstillæg), og dels private indbetalinger. Den enkelte har stor indflydelse på forskellige forhold så som investeringsprofil og udbetalingsmuligheder. Derfor kan vi ikke lave nogle angivelser af pensionspuljens forventede størrelse ved pensionering, herunder den løbende udbetaling af pensionen.

Via PFA er det muligt at tilknytte forskellige forsikringer til pensionen.

Den tjenestemandsansatte har en pligtig afgangsalder, som i alt væsentligt er 5 år før folkepensionsalderen. På det tidspunkt vil tjenestemanden blive afskediget med en tjenestemandspension, som fastsættes ud fra to kriterier – dels antal års ansættelse som tjenestemand og dels det pensionsskyggeskalatrin, som den enkelte står på ved pensioneringen. Pensionsskyggeskalatrinnet kan ses nederst på lønsedlen.

Tjenestemandspensionen er livsvarig – også hvis tjenestemanden måtte blive 100 år –, uanset hvor meget, Forsvaret har indbetalt i tjenestemandspensionsbidrag gennem hele ansættelsen. Det samme gælder ægtefællepensionen.

I tjenestemandsansættelsen ligger tillige muligheden for svagelighedspension, hvis man bliver så syg, at man ikke kan opretholde ansættelsen.

Tjenestemanden har også en arbejdsmarkeds pension – ligeledes i PFA. Der indbetales pensionsbidrag af visse tillæg (som minimum af militærtillæg og stillingsbestemt tillæg).

Hvis en tjenestemandsansat officer gerne vil arbejde længere end til den pligtige afgangsalder, og arbejdsgiver også synes, at det er god idé, kan det ske enten i form af "kriterieforlængelse" eller på "individuel kontrakt".

MILITÆRTILLÆGGET

AFTALEN OM MILITÆRTILLÆG er i sin nuværende form indgået i 2007 og dækker den tjenestemandsansatte del af den militære ledergruppe. Der blev også i 2007 indgået en særlig aftale om militærtillæggets dækningsgrad, som kan ses på HOD's hjemmeside. De væsentligste punkter af aftalens dækning er:

- Hovedparten af gruppen oppebærer et månedligt militærtillæg, der dækker særlige forhold ved tjenesten. Kun M332 oppebærer ikke militærtillæg.
- Gruppen er omfattet af statens arbejdstidsaftale kapitel 4, ligesom det er aftalt, at opgørelsesperioden er kalenderåret.
- Merarbejde for gruppen af tjeneste-

mænd kan godtgøres ved afspadsering 1:1 eller ved udbetaling med et tillæg på 50 %.

- Militærtillægget dækker rådigheds- og beredskabsforpligtelsen. Dette indebærer situationer, hvor enheder pålægges varierende beredskabsmæssige ændringer eller tidsmæssige krav til materiel- eller personelkapaciteter. Disse forpligtelser indebærer ikke indgreb i den ansattes bevægelses- og handlefrihed, men indebærer dog et skærpet krav om fremmøde ved tilkald.
- Militærtillægget indgår normalt ikke i timelønsberegningen i merarbejdssager, ligesom tillægget normalt ikke medregnes ved beregningen af honoreringen af plustid.

FORSVAR- OG BEREDSKABSTILLÆG

AFTALEN OM FORSVAR- OG BEREDSKABSTILLÆG indgår siden 2018 i HOD's overenskomstprotokollat til akademikeroverenskomsten. Aftalen omfatter den overenskomstansatte del af ledergruppen under HOD's forhandlingsområde, og de væsentligste punkter af aftalens dækning er:

- Forsvar- og Beredskabstillæg ydes som et fast månedligt tillæg til alle medarbejdere omfattet af tillægget. Tillægget ydes ikke til gruppen af MJ/OK og tilsvarende eller højere grader.
- Størstedelen af den overenskomstansatte del af ledergruppen er omfattet af merarbejdsregler fastsat ved akademikeroverenskomsten. Dette indebærer bl.a., at merarbejde godtgøres med tillæg på 50 % uanset

godtgørelsesformen. Der er aftalt en opgørelsesperiode på et kalenderår.

- Forsvar- og beredskabstillægget dækker situationer, hvor enheder pålægges varierende beredskabsmæssige ændringer eller tidsmæssige krav til materiel- eller personelkapaciteter. Disse forpligtelser indebærer ikke indgreb i den ansattes bevægelses- og handlefrihed, men indebærer dog et skærpet krav om fremmøde ved tilkald.
- Forsvar- og beredskabstillægget indgår normalt ikke i timelønsberegningen i merarbejdssager, ligesom tillægget normalt ikke medregnes ved beregningen af honoreringen af plustid.

SAMMEN- FATNING

VED OK18 OPNÅEDE HOD OG FPS I FÆLLESSKAB, at Forsvars- og beredskabstillægget blev identisk med militærtillægget, ligesom ledergruppen – uanset ansættelsesform – har en opgørelsesperiode på et kalenderår. Den militære ledergruppe – igen uanset ansættelsesform – er altså omfattet af de samme grundlæggende rettigheder og pligter.

HUSK OGSÅ:

- Ved OK18 blev den tidligere udgave af HOD's overenskomstprotokollat til akademikeroverenskomsten ændret, således at
 - o Det tidligere "rådighedstillæg" blev omdøbt til et "forsvars- og beredskabstillæg" af uændret størrelse.
 - o Det tidligere fradrag på 20 timer pr. kvartal for dette tillæg bortfaldt.
- Ved OK18 blev også de gamle aftaler om redningsberedskabstillægget for Beredskabsstyrelsens tjenestemandsansatte ledergruppe samt aftalen om fleksibilitets- og rådighedstillæg for kommunikations- og rekrutteringsrådgivere i Hjemmeværnet omlagt. Dette medførte ingen ændringer i størrelsen af de hidtidige tillæg, men medførte ændringer i indholdet af de gamle tillæg således:
 - o Redningsberedskabstillægget: Det tidligere fradrag på 35 timer pr. kvartal bortfaldt.
 - o Fleksibilitets- og rådighedstillæg: Det tidligere fradrag på 70 timer pr. kvartal bortfaldt.

Grundlæggende er de to ansættelsesformer under HOD's forhandlingsområde meget forskellige, men ser vi som her kun på løndelev, så er bundlinjen stort set ens. Det er, når vi ser på arbejdstidsaftalerne, at der er forskel. Det skriver vi om i kommende nummer af Officeren.

**HVIS DU HAR
SPØRGSMÅL
så kontakt
sekretariatet på
tlf. 3315 0233**

SAMLING I SVENDBORG

I dagene 18.-19. maj gennemfører vi repræsentantskabsmøde (18. maj) og TR-seminar (18.-19. maj) i Svendborg.

REPRÆSENTANTSKABET, der består af formændene for vores lokalafdelinger, skal vælge hovedbestyrelse og interne revisorer samt tage stilling til indsatsområder for den kommende treårige periode plus budgetter, vedtægter og meget andet.

Hovedbestyrelsen består af 19 personer og er, udover formanden, værnsviss sammensat med 6 repræsentanter fra Hæren, 4 fra Søværnet, 4 fra Flyvevåbnet, 2 fra Hjemmeværnet og 2 fra Beredskabsstyrelsen. Hertil kommer i alt 13 suppleanter fordelt på værnene. Valget af en ny hovedbestyrelse sker hvert tredje år og foregår i praksis som led i en lang proces, der starter allerede et års tid forinden, hvor værnene under ledelse af værnformanden hver især

starter drøftelserne om kandidater. Denne lange proces kulminerer med, at hovedbestyrelsen i januar i valgåret opstiller en samlet liste med kendte kandidater til valg. Den samlede liste sendes til repræsentantskabet senest 1. februar sammen med varslings af repræsentantskabsmødets gennemførelse.

Lokalafdelingsformændene har altså lige nu indtil 1. marts til eventuelt at supplere kandidatlisterne og i øvrigt stille forslag vedrørende HOD's virke til behandling på repræsentantskabsmødet. Eventuelle forslag skal være HOD sekretariat i hænde senest d. 1. marts kl. 12. Herefter udarbejder hovedbestyrelsen endelig valgliste. ■

NavalTeamDenmark™
– more than an export club

Flexible Solutions for smart navies

TERMA[®]

LOGIMATIC
Integrating knowledge and technology

WÄRTSILÄ
Wärtsilä Lyngse Marine A/S

NDI NORDIC DEFENCE INDUSTRIES A/S

OMT

TENCATE

DESMI

IFAD

COPENHAGEN GROUP

THALES
Building a future we can all trust

WEIBEL
DOPPLER RADARS

TELEDYNE RESO
Everywhere you loc

CST

Pro-Safe
BOATS • SAFETY • DIVE

SEALEGS
BE AMPHIBIOUS

ROHDE & SCHWARZ

BLUNOX
NEXT GENERATION NOX REDUCTION

SYSTEMATIC

SA
SA GROUP

RiskIntelligence

DENCRYPT

BRUHN NEWTECH
LIFE SAVING SOFTWARE SOLUTIONS

DC
SUPPLY

SH DEFENCE

EMERSON

MAN
MAN Energy Solutions

DNV

AFFILIATED MEMBER

LOCKHEED MARTIN

AFFILIATED MEMBER

Raytheon
Technologies

Serie

I audiens hos forsvarsattachéen

Danmark har forsvarsattachéer placeret rundt om i verden. Udover attachéer er der også en række militær- og forsvarsrådgivere.

I denne artikelserie møder Officeren nogle af de danske forsvarsattachéer, der repræsenterer Danmark. Attachéernes opgave er at være Forsvarsministeriets og Forsvarets forlængede arm i et pågældende land eller pågældende organisation.

Foto: Den danske ambassade i Warszawa

TEKST NIELS-BIRGER DANIELSEN

Nationen der holder østflanken

I sin sammenfatning af, hvilken NATO-kurs der i polsk optik synes hensigtsmæssig over for Rusland, bruger den danske forsvarsattaché i Warszawa et citat fra en amerikansk præsident: 'Speak softly and carry a big stick!'

I POLENS HOVEDSTAD Warszawa er den danske forsvarsattaché blot én blandt over 60 kolleger fra flere end 40 lande – et tegn på, at byen ligger i brændpunktet for den internationale sikkerhedspolitik. Til sammenligning er der i København kun 17 forsvarsattachéer fra 9 stater.

- I Polen er forholdet til Rusland virkelig et issue – Rusland er fjenden, siger oberst Johnny Goosmann Jespersen, der har haft posten siden september 2020.

Da Polen blev NATO-medlem i 1999, stod over 40 års kommunistisk diktatur i frisk erindring. Heller ikke den sovjetiske massakre på ca. 22.000 polske officerer i Katyn-skoven i 1943 eller det tsaristiske Ruslands blodige nedkæmpelse af flere polske opstande i 1800-tallet er glemt.

Siden optagelsen er fronterne trinvis blevet trukket endnu hårdere op med blandt andet annekteringen af Krim i 2014 og – på det seneste – den russiske hærs massive opmarch, der stiller et muligt angreb på Ukraine fra nord, øst og syd i udsigt.

Som NATO-medlem er Polen helt anderledes sikret, men faktisk opfatter man det flygtningepres, som Hvideruslands præsident, Aleksandr Lukasjenko, i efteråret satte i værk, som et angreb.

- Der er en følelse af, at Rusland er en stat og et regime, man ikke kan stole på, siger Johnny Jespersen, der har 32 år i Forsvaret bag sig, siden han begyndte som kadetaspirant i 1989.

- Polakkerne er ikke i tvivl om, at Ruslands præsident, Vladimir Putin, har godkendt flygtningepresset. Den militære integration med Hviderusland er så vidtgående, at det ellers ikke ville kunne lade sig gøre. Polakkerne har ca. 12.000 soldater og 6-7.000 politi- →

Johnny Jespersen på vej
ind ad en bådebro ved
Hjarbæk Fjord nord for
Viborg en af de sidste
dage i 2021. Familien
har en tæt tilknytning til
domkirkebyen, hvor de
stadig ejer et hus, der
dog p.t. udlejes.

folk ved grænsen, og de skal forblive indsat, indtil en mur mod Hviderusland er opført.

Heroisk patos er et tilbagevendende træk i Polens nationale grundfortælling. Man ser sig selv som nationen, der holder fronten mod øst på hele NATO's vegne.

- Hvis nogen for eksempel nævner, at et betydeligt antal enheder og strukturer i det polske forsvar nok er nationalt relevante for Polen, men vanskelige at omsætte til brug andre steder i og uden for NATO-området, er et typisk svar: 'Jeres territorialforsvar starter her hos os!'

EN BY I POLENS NORDØSTLIGE HJØRNE med ca. 70.000 indbyggere er blevet symbolet på de østligste NATO-staters udsathed. Suwalki-korridoren mellem Hviderusland og den russiske Kaliningrad-eksklave er mindre end 100 kilometer bred, og det ville principielt være muligt at skære korridoren over i en fart med et kampvognsangreb. Det ville afskære forbindelsen fra Polen til Litauen, Letland og Estland. I 2016 holdt alliancen en stor øvelse i blandt andet Suwalki-korridoren for at tage højde for risikoen.

Også for Danmark har Baltikum været en hovedsag. Multinational Division North – en fælles dansk, lettisk og estisk division – har et delhovedkvarter i Adazi i Letland, mens den anden del ligger i Slagelse.

For polakkerne er hovedkvarteret for Multinational Corps Northeast (MNC NE) i Stettin særdeles vigtigt. Det blev etableret af Danmark, Tyskland og Polen i 1999 og var blandt andet medvirkende til at bringe Polen ind i NATO.

- MNC NE kommer som det eneste NATO-hovedkvarter med en regional funktion til at spille en væsentlig rolle i planlægningen og den kommende justering af NATO's afskrækkelsesprofil. Det var i mange år et lower readiness-hovedkvarter, men nu er det her i oktober blevet certificeret som et high readiness land component command-hovedkvarter og er af central interesse for Polen, siger Johnny Jespersen i interviewet, der foregår under hans juleorlov med familien i et sommerhus nord for Viborg.

DA HAN OVERTOG attachéstillingen, havde han for længst indgående erfaring med østeuropæiske forsvarsforhold og polske samarbejdspartnere.

I 2001 var han som kaptajn på udsendelse i Bosnien med i Den nordisk-polske Kampgruppe, der havde en polsk chef. I 2011 kom han til Bruxelles som assisterende militærrådgiver ved den danske NATO-repræsentation. Her oplevede Johnny Jespersen indefra systemets reaktion på kriserne på Krim og i Østukraine.

- Jeg fik rutinen i at gå ud til møder i arbejdsgrupper og varetage danske interesser, rapportere hjem og anskueliggøre tingene for København, beretter han.

- Man kan prøve at forklare sit lands position og prioriteringer – specielt i situationer, hvor man bliver konfronteret med det synspunkt, at Danmark burde yde mere.

– Det har givet os mulighed for at beholde et tæt familieliv og at få spændende oplevelser.

Johnny Goosmann
Jespersen

Her har det været naturligt at fremhæve den danske rolle i Stettin-hovedkvarteret, deltagelsen i Enhanced Forward Presence (EFP) og divisionshovedkvarteret i Letland.

EN KERNEOPGAVE i Warszawa er at følge polske medier og polsk forsvarspolitik. En gang om ugen bliver et nyhedsbrev på dansk udarbejdet, der suppleres med lejlighedsvis temaindberetninger om emner af særlig interesse, for eksempel om Polens syn på Arktis, konflikten i Ukraine og prioriteter i forhold til NATO-møder. Johnny Jespersen har en polsk assistent og en dansk praktikant, der er formidlet gennem Udenrigsministeriet i København.

- Jeg går til møder i det polske forsvarsministerium, det nationale sikkerhedsbureau og i attachéforeningen, hvor sidstnævnte blandt andet danner rammen om fælles briefinger og besøg ved polske militære myndigheder og enheder, fortæller han.

- Deltagelse i ceremonier – for eksempel Armed Forces Day – er velegnet til opbygning og vedligeholdelse af netværk. Og jeg har møder med blandt andet folk fra tænketankmiljøet og medarbejdere fra polske politiske magasiner.

Med i Warszawa har obersten sin hustru, sin datter på 19 og sønnen på 14 år, som tidligere også var med Bruxelles.

- Det har givet os mulighed for at beholde et tæt familieliv og at få spændende oplevelser. Det har også en væsentlig repræsentativ betydning og gavner vores sociale liv i det internationale netværk, at min kone, der har orlov fra sit job som radiograf i Aalborg, er med. Hun er med i netværket af attaché-hustruer, der er meget aktivt med arrangementer.

DE FÆRRESTE POLAKKER frygter en egentlig invasion. Udfordringen er, at de konflikter, Rusland puster til, udspiller sig lige om hjørnet.

- Putins tale før jul er kulminationen på noget, han længe har forsøgt at kommunikere, siger Johnny Jespersen.

– I Polen er
forholdet til
Rusland virkelig
et issue – Rusland
er fjenden.

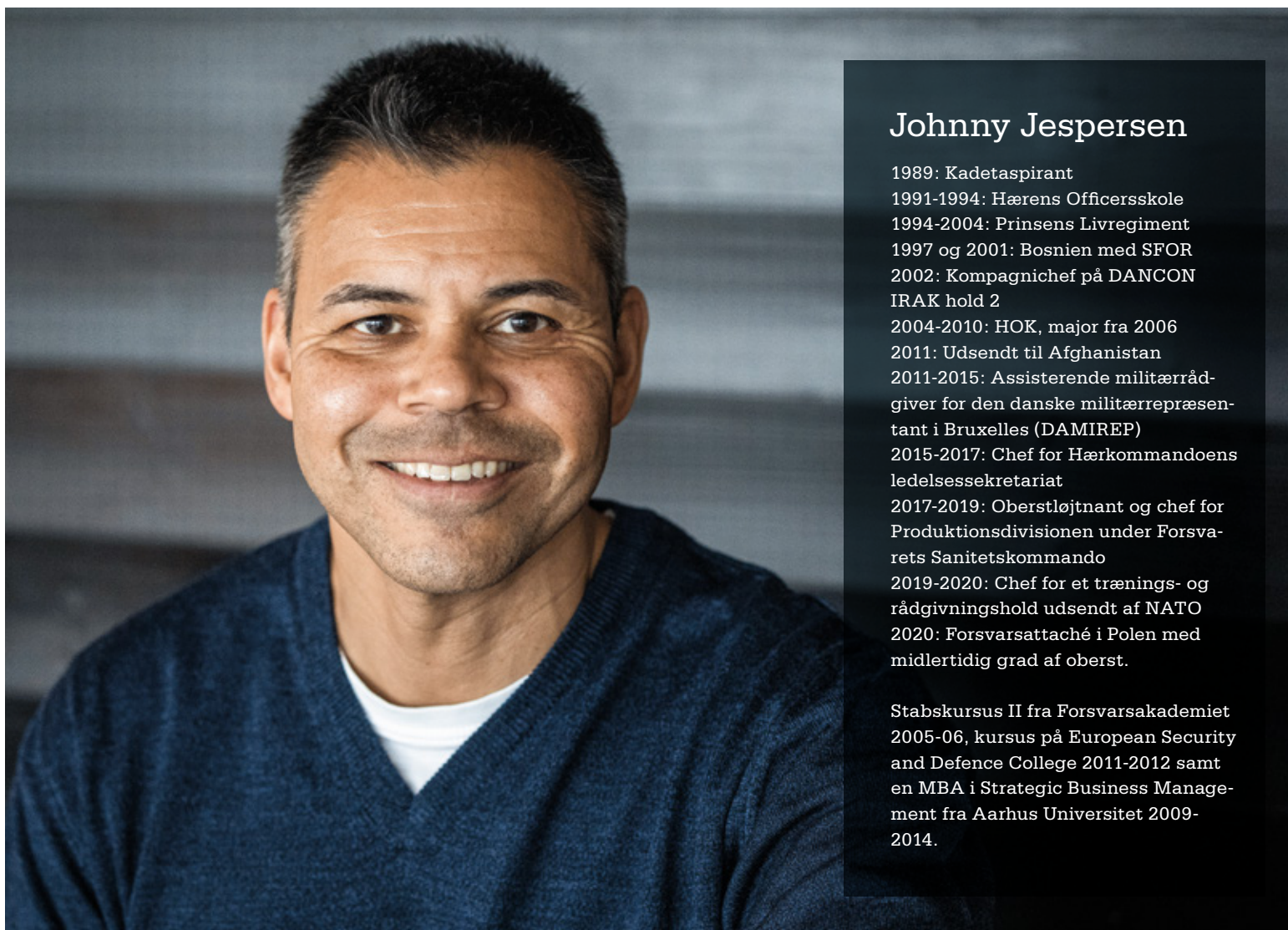
Johnny Goosmann
Jespersen

- NATO's og EU's udvidelse er en voldsom provokation. Efter Putins opfattelse er noget blevet taget fra Rusland. Som man traditionelt ser det, har Rusland sikkerhedspolitisk brug for plads, så man ikke har fremmede styrker tæt på landets politiske og befolkningsmæssige centre.

Politikken er blevet formuleret i den såkaldte Gerasimov-doktrin, der har navn efter generalstabschefen Valerij Gerasimov. Under hans ledelse har Rusland fået et militær, der kan understøtte Putins politik.

- Russerne vil klart kunne tage en bid af Ukraine. Vi må erkende – og det vil polakkerne til hver en tid argumentere for –, at den mest egnede linje, NATO kan vælge, er *Speak softly and carry a big stick!*, fastslår attachéen med et citat af Theodore Roosevelt, USA's præsident 1901-1909.

I NATO HAR POLEN længe stillet krav om en forsvarsplanlægning, der i nogen grad vil medføre en tilbagevenden til planer, hvor militære styrker dedikeres til regiona-

Johnny Jespersen

1989: Kadetaspire

1991-1994: Hærens Officersskole

1994-2004: Prinsens Livregiment

1997 og 2001: Bosnien med SFOR

2002: Kompagnichef på DANCON
IRAK hold 2

2004-2010: HOK, major fra 2006

2011: Udsendt til Afghanistan

2011-2015: Assisterende militærrepræsentant i Bruxelles (DAMIREP)

2015-2017: Chef for Hærkommandoens ledelsessekretariat

2017-2019: Oberstløjtnant og chef for Produktionsdivisionen under Forsvarets Sanitetskommando

2019-2020: Chef for et trænings- og rådgivningshold udsendt af NATO

2020: Forsvarsattaché i Polen med midlertidig grad af oberst.

Stabskursus II fra Forsvarsakademiet 2005-06, kursus på European Security and Defence College 2011-2012 samt en MBA i Strategic Business Management fra Aarhus Universitet 2009-2014.

le opgaver inden for NATO's område – noget, der ellers er blevet skrottet efter Den kolde Krigs ophør. Det skete ikke mindst i Anders Fogh Rasmussens tid som generalsekretær 2009-2014.

Siden er pendulet i NATO svinget mere og mere mod kollektivt selvforsvar. Den øverstkommanderende i Europa (SACEUR) fik på et forsvarsministermøde i oktober 2021 bemyndigelse til at udarbejde forslag til styrkelse af evnen til afskrækkelse og kollektivt forsvar af NATO's område. Det skal føre frem til beslutninger på NATO-topmødet i Madrid i juni i år. Generalsekretær Jens Stoltenberg udtalte, at der var enighed om et sæt nye kapabilitetsmål for alle NATO-medlemslande og om en overordnet forsvarsplan for den euro-atlantiske region, der sikrer, at 'vi har de rigtige styrker på det rigtige sted på den rette tid'.

I POLEN HAR MAN en forsvarslov, der ufravigeligt fastsætter, hvor stor en andel af bruttonationalproduktet der skal gå til Forsvaret frem mod 2030; målet er 2,5 pct. Ifølge Johnny Jespersen er der en udstrakt konsensus om forsvarspolitikken. Det er bemærkelsesværdigt i et land, der i den generelle politik er lige så dybt splittet som USA.

Ambitionsniveauet er øget i kraft af en Lov om Reform af Fædrelandets Forsvar. Personelstyrken skal øges fra ca. 200.000 til ca. 250.000, og Polen har netop købt 250 M1 Abrams-kampvogne af USA for i alt 36 milliarder kr. Den enorme investering er vel at mærke sket uden om det eksisterende budget, hvilket siger noget om den polske regerings vilje til at investere i forsvar.

SOM JOHNNY JESPERSEN SER DET, forholder de danske politikere sig i dag aktivt til problemerne vedrørende Rusland/Ukraine. Det kom blandt andet til udtryk lige før jul, da forsvarsminister Trine Bramsen besøgte Ukraine.

- Det interessante ved det kommende forsvarsforlig vil blive, om handling følger ord, bemærker han.

- Den polske forventning til os er, at vi støtter op om øget afskrækkelse og evnen til kollektivt forsvar, men når det gælder prioriteringen af Forsvaret ligger det i luften, at polakkerne opfatter en række NATO-lande som fodslæbende.

På møder i Warszawa har forsvarsattachéen oplevet, at Polen har forståelse for, at Danmark ikke kan prioritere Østersøen ensidigt, idet Danmark har en stor rolle at spille i Arktis, hvor russerne også er aktive.

Debatten om det kommende forsvarsforlig er i fuld gang. Militæranalytiker Johannes Riber, Forsvarsakademiet, argumenterede i en artikel i nr. 4 af magasinet Ræson i 2021 for en genindførelse af ubåde. De blev afskaffet i 2004.

"Det vil være en helt central opgave fra dansk side at kunne forhindre minelægning i de danske stræder (...), men også at bidrage til, at truslen fra russiske fly og missiler kan undertrykkes. I den sammenhæng har den

danske flåde nogle centrale mangler, først og fremmest omkring indhentningen af informationer og efterretninger til søs," skriver Riber.

Johnny Jespersen kan godt se en pointe, særligt i lyset af, at det i polsk optik er væsentligt at etablere en effektiv afskrækkelse over for Rusland i Østersøen og det baltiske område.

- Men i lyset af de begrænsede ressourcer kan det være, at vi kan gøre noget med de kapaciteter, som Søværnet allerede råder over eller er ved at anskaffe. Desuden er det et spørgsmål, om betydningen af ubåde ad åre kunne blive mindre på grund af udviklingen af stationært lytteudstyr og undervandsdroner, siger obersten.

POLEN ANSER USA for sin endelige sikkerhedsgaranti, hvis NATO skulle svigte. I betragtning af den sandsynlige udtynding af det amerikanske engagement melder spørgsmålet sig dog, hvilke sekundære stormagter der set fra Warszawa vil være parate til at tage et hovedansvar i en tilspidset situation. Her spiller Tyskland en naturlig og stor rolle.

- Landet er den store økonomiske magt og det mest folkerige land. Tyskerne har i modsætning til Frankrig og Storbritannien ingen atomslagstyrke og kan derfor koncentrere sig om at opbygge et stærkt konventionelt forsvar. Ud over at være direkte nabo til Polen er Tyskland en af rammenationerne i MNC NE, som i polsk optik har en central betydning. Men på grund af historien er tyskerne nødt til at fare med lempe. Der skal ikke meget til, før den nazistiske fortid bliver draget frem, særligt i den politiske debat. Der er dog et godt og solidt samarbejde mellem tysk og polsk forsvar.

Polen har imidlertid været stærkt kritisk over for etableringen af gasrørledningen Nordstream 2 under Østersøen til Tyskland. Rørledningen, der blev færdiggjort i 2021, sætter Rusland i stand til at eksportere gasmængder af hidtil uset omfang uden om rørledningerne gennem Polen og Ukraine. Polakkerne mener, at forbindelsen unødvendigt styrker Ruslands stilling ved at øge Tysklands energifafhængighed af den østlige stormagt.

Tyskland er generelt tilbageholdende med at udfordre Rusland. Det sås, da man i 2021 blokerede for NATO-salg af forskellige avancerede våben til Ukraine.

- Efter min vurdering har Polen et pragmatisk syn på, hvem der skal spille hovedroller ud over USA. De er opmærksomme på at byde ind med samarbejde over for alle hovedaktører – aktuelt ikke mindst Frankrig, siger oberst Jespersen.

Han peger på, at Polen er blevet rammenation i det af Frankrig og Tyskland etablerede Eurokorps, og at landet har givet tilsagn om et bidrag til den fransk-ledede *Task Force Takuba* i Sahel-regionen i Afrika. ■

DET BETÆNDTE DELTA

Pirateriet ud for Vestafrika stammer næsten udelukkende fra Nigeria. Selv nu, da angrebene har bredt sig i hele Guineabugten, føres gidsler typisk til piratlejre i Niger-flodens uvejsomme deltaområde, beretter seniorforsker Katja Lindskov Jacobsen, der har været ankerkvinde på en dybtgående FN-rapport.

ANTALLET AF HÅNDFASTE KONKLUSIONER er relativt få fra kvinden, som 'Officeren' har sat stævne på en café i det indre København, hvortil hun ankommer på en Christiania-cykel, hvilket giver anledning til at veksle et par ord om, at hun er mor til to mindre børn. Derimod er – på ægte forskervis – mængden af åbne spørgsmål under interviewet stor.

Katja Lindskov Jacobsen er hovedforfatter til et FN-studie af det vestafrikanske piratuvæsens rødder i Nigeria – i Niger-flodens vidt forgrenede delta på ca. 70.000 kvadratkilometer, hvor havnebyen Port Harcourt er den store by. Det har titlen *Pirates of the Niger Delta* og skærer så dybt ind i problemfeltet – blandt andet med interviews i marken med personer, der selv identificerer sig som pirater –, at rapporten er blevet omtalt på et møde i FN's Sikkerhedsråd. Det skete den 9. august sidste år, da Ghada Waly, generaldirektør for United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), uforbeholdent roste arbejdet, der er blevet finansieret af det danske Udenrigsministerium.

Rapportens emne er sprængfarligt.
- Nigerianerne taler ofte om pirateriet som en

TEKST NIELS-BIRGER DANIELSEN

Forsvaret har fra november 2021 til april 2022 udsendt et skibsbidrag til Guineabugten. Bidraget består af fregatten Esbern Snare med tilhørende helikopter, specialoperationsstyrker og militærpoliti. Bidraget omfatter op til ca. 175 personer.
Foto: Forsvarsgalleriet.dk

'regional udfordring'. Det er det også. Men samtidig taler mange andre aktører om pirateriet som et nigeriansk problem, selvom man er tilbageholdende med at udpege Nigeria. Ingen har dog under vores arbejde sagt andet, end at tilfangetagne gidsler bliver holdt i fangenskab i Niger-deltaet, understreger forskeren.

Kontrasten i København til bevågenheden på højeste internationale niveau er slående. Den 5. december sidste år kunne Berlingske Tidende oplyse, at Forsvarsministeriet havde modtaget rapporten, men at den ikke var blevet forelagt for forsvarsminister Trine Bramsen. Det var netop i de uger, at debatten om fregatten 'Esbern Snares' solomission i Guineabugten kulminerede.

Katja Lindskov Jacobsen er seniorforsker på Center for Militære Studier på Institut for

Statskundskab, Københavns Universitet. Hendes navn har det seneste

år optrådt hyppigt på dagbladenes udlandssider, idet hun dels selv har skrevet artikler, dels er blevet benyttet som kilde i nyheder.

Fundamentet for sin internationale forskning lagde hun på Lancaster University i Nordengland, hvor hun i 2012 færdiggjorde sin Ph.d. i Internationale Relationer. Udgangspunktet for Katja Jacobsens arbejde med Afrika og senere med fokus på netop pirateri var et projekt, som hun lavede i 2013, sammen med en god kollega, om regionale sikkerhedsinstitutioner i Østafrika. Senere, i 2015, lavede de sammen en rapport om den maritime sikkerhedsstruktur i Vestafrika, som blandt andet nu er vigtig i forhold til pirateriet.

Med på fransk fregat

I november sidste år var forskeren med om bord på den franske fregat 'FS Germinal'.

- Jeg spiste i både kaptajnens,

befalingsmændenes og orlogsgasternes frokoststuer. På den måde kunne jeg få et indtryk af holdningerne og stemningen i alle lag om bord. Jeg briefede om FN-rapporten to gange – den ene gang for de menige, den anden gang for befalingsmændene og officererne, fortæller Katja Jacobsen, der var med på fregatten fra Abidjan i Elfenbenskysten over Lagos i Nigeria til Pointe-Noire i Congo.

- Det første, jeg overværede, var, at de trænede med boardingteamet fra den ivorianske flåde. Ud for Nigeria kunne vi om aftenen se flammerne fra olieboringsplatformene, og næste dag fandt øvelsen med landets specialstyrker sted. I modsætning til Elfenbenskysten og Congo var Nigerias flåde tydeligt til stede med cirka otte krigsskibe. I Congo fulgte ligeledes øvelser med specialstyrker.

Et centralt punkt var indøvning af fremgangsmåder, der skal sikre, at alle pirater er væk, inden man lukker

Seniorforsker Katja Lindskov Jacobsen fra Center for Militære Studier har fået bevilget penge af Udenrigsministeriet og DANIDA til at fortsætte sin forskning i år og i 2023. Den kommer til at indbefatte nogle af de aspekter, der blev søsat med *Pirates of the Niger Delta*.
Foto: Privat

mandskabet ud af sikringsrummet.
- Hvis ikke, kan der opstå meget farlige situationer, påpeger hun.

Hun overværede også en øvelse, som 'Esbern Snare' deltog i som led i den store fransklede flådeøvelse Grand African Nemo. Den danske fregat skulle ud for Congos kyst forestille at være et fragtskib, der blev kapret, og en italiensk fregat skulle komme til undsætning. I det scenarium deltog også Congos boardingteam. Øvelsen blev overværet af en lang række højtstående personer på henholdsvis en fransk og en brasiliansk fregat, som også var i Guinea-bugten for at bidrage til antipirateri.

Udarbejdelsen af *Pirates of the Niger Delta*, der udkom i juni 2021, skete i regi af UNODC.

- Et team blev nedsat, hvori jeg var med som hovedforfatter, mens nogle var anonyme af sikkerhedsgrunde. Vores udgangspunkt var, at nok var pirateriet ikke noget nyt, men hvordan får vi eksempelvis gjort rede for de forskellige faser siden midten af 00'erne? Hvordan får vi lavet den dybe analyse af, hvad der foregår på land – i Niger-deltaet? erindrer Katja Jacobsen.

Den første af de tre faser var fra 2005 til 2009, da militante sociale

bevægelser følte, at de ikke blev hørt, og at befolkningen i det fattige Niger Delta-område ikke blev tilgodeset i forhold til fordelingen af de mange ressourcer, som blev udvundet fra deres region. De angreb olieinfrastrukturen, primært i deltaets vandveje eller nær kysten. Organisationsniveauet rakte ikke til at operere meget langt ude på havet, men alligevel lykkedes det at få reduceret Nigerias olieproduktion med en tredjedel.

I oktober 2009 tog de centrale ledere i de militante bevægelser imod et tilbud fra regeringen om amnesti, mod at de lod sig afvæbne. Præsidenten lovede at prioritere økonomiske og sociale forbedringer i Niger-deltaet, men sådanne er lige til i dag i store træk udeblevet. I de følgende år antog pirateriet en anden karakter: Først olierøverier fra skibe, dernæst det kidnappingspirateri, som vi ser i dag. Samtidig bredte pirateriet sig langs hele Vestafrikas kyst fra Elfenbenskysten til Congo.

Fra omkring 2016 har piraterne nået et gradvist højere organisationsniveau, der sætter dem i stand til at opretholde en aktionsparathed på det åbne hav gennem længere tid. Organisationerne bliver finansieret af kapitalstærke bagmænd, og

aktionernes formål er i dag stort set udelukkende at kidnappe gidsler.

Interviews med 20 pirater

De nigerianske myndigheder har mangelfuld militær kontrol med det vanskeligt overskuelige delta. Der er eksempler på, at fire-fem sikkerhedsfolk er blevet skudt ned og dræbt af folk fra piratorganisationerne, når man har forsøgt at gennemføre en aktion.

Som udgangspunkt for vurderingen af de nigerianske myndigheders politik peger Katja Lindskov Jacobsen på, at landet, der med 211 millioner indbyggere har verdens 7. største befolkning, har en række store sikkerhedsproblemer.

- Nogle skoler er lukket – ikke på grund af corona, men på grund af kidnappingsrisiko. Hertil kommer frykten for terrorgruppen Boko Haram, der dog næppe har noget med pirateri at gøre, siger hun.

- Da jeg engang rejste til Lagos, blev jeg hentet i lufthavnen og kørt til hotellet i en bil med blå blink – blot som en rutinemæssig sikkerhedsforanstaltning.

Katja Lindskov Jacobsen understreger det vitale i, at det lykkedes at få lejlighed til at interviewe perso-

– Jeg spiste i både kaptajnens, befalingsmændenes og orlogsgasternes frokoststuer. På den måde kunne jeg få et indtryk af holdningerne og stemningen i alle lag om bord.

Katja Lindskov Jacobsen

ner, der selv identificerede sig som pirater. Fem interviewere – alle med faglig baggrund i analyse og feltarbejde – lavede i alt 20 interviews.

- Interviewerne optrådte alene over for den enkelte kilde. Vi arbejdede sammen med dem om at identificere og formulere, hvilke spørgsmål vi gerne ville have, at de stillede, uddyber Katja Jacobsen.

Herudover påpeger forskeren betydningen af fattigdomsproblemerne. Ifølge en ny FN-rapport, *Pirates of the Gulf of Guinea: A Cost Analysis for Coastal States*, har Nigeria overhalet Indien på listen over lande med flest indbyggere under fattigdomsgrænsen i forhold til indbyggertallet.

- Det betyder meget for pirateriets rekrutteringsgrundlag og den politiske prioritering.

Selvom nationalindkomsten ligger over f.eks. Sydafrikas, har landet ikke nogen udviklet økonomi. Olien er altafgørende. Hun finder det vanskeligt at sige, om Nigeria er på vej i en positiv retning.

- De har lanceret en masse vigtige initiativer, og der er også for første gang nogensinde faldet domme for pirateri – én gang i Togo, en anden gang i Nigeria. Men vi har fortsat ikke hørt om, hvordan man adresserer tilstandene i Niger-deltaet.

Bidrage til løft på længere sigt

Et vigtigt formål med forskningen er at belyse Forsvarets mulige roller i en ny sikkerhedsarkitektur. Hun har gennemført cirka 10 rejser til Vestafrika.

- Jeg er nysgerrig med hensyn til den del af militæret, der ikke er så meget fokus på. Hvad laver militæret, når det ikke laver traditionel krigsførelse? Hvilken rolle kan vi have – FN-indsats, bilaterale træningsprogrammer eller noget tredje?

Oberst Julius K. Dzamefe, Ghanas forsvarsattaché i Danmark, sagde i 'Officeren' nr. 6 i 2021, at Ghanas økonomi er kraftigt belastet af, at landets flåde er nødt til at patruljere konstant. Han tilføjede, at ikke alle stater langs Guineabugts kyster gør en tilstrækkelig indsats, men han afslog at nævne konkrete lande.

- Der er flere stater, der enten ikke har viljen eller midlerne til at gøre noget – eller som af forskellige grunde ikke har mulighed for at prioritere maritim sikkerhed, kommenterer Katja Lindskov Jacobsen.

I sine debatindlæg har hun prøvet at dreje fokus væk fra udelukkende at dreje sig om 'Esbern Snare' og sikringen af den danske handelsflådes sejlads.

- Det er vigtigt, at Danmark lægger vægt på søfolks sikkerhed. Det kan man sagtens anerkende og så samtidig spørge: Hvad så bagefter? Det er vigtigt, at vi bidrager på en måde, der også giver et løft på længere sigt. Hvordan kan man mest produktivt interagere med staterne i regionen? Hvad gør vi ved Niger-deltaet?

Hun giver et konkret eksempel på et aspekt, hvor mere viden kunne være nyttig.

- Piraterne hælder alkohol ud i vandet, eksempelvis inden de tager til søs for at foretage angreb med henblik på at kidnappe gidsler. Det er tilsyneladende et af deres ritualer – noget, der sandsynligvis ifølge deres tro beskytter dem. Vi ser ofte rødt/sort/hvidt flag på deres speedbåde – og de har ikke klap for øjet, men derimod nissehuer eller andre røde ting på hovedet under deres aktioner. Hvad driver dem, hvad motiverer dem?

Katja Jacobsen har netop fået bevilget penge af Udenrigsministeriet og DANIDA til et forskningsprojekt, som skal løbe i 2022 og 2023 og udarbejdes i et tæt samarbejde med forskere i København og partnere i regionen. ■

Kinas massive oprustning tvinger USA til at opgive militær dominans i Østasien

De seneste års udbygning af den kinesiske flåde har sendt USA på retræte fra Det Sydkinesiske Hav, hvor det ikke længere har kapacitet til at udkæmpe en krig. I stedet vil amerikanerne og allierede inddæmme Kinas voksende sømagt med en forsvarsring ude i Stillehavet og Det Indiske Ocean, siger den amerikanske Kina-kender og sikkerhedsekspert Robert Ross

TEKST MARTIN BURCHARTH, BOSTON, USA

TRODS DEN VERSERENDE KONFLIKT mellem USA og Rusland om Ukraines sikkerhedspolitiske placering i Europa har præsident Biden i sit første år i Det Hvide Hus næsten udelukkende viet opmærksomhed til Kinas voksende militære og økonomiske indflydelse på globalt niveau.

Især Kinas bestræbelser på at vinde maritimt herredømme i Østasien med en større flåde har vakt alarm i Washington. I en tale i december til Reagan National Defense Forum sagde den amerikanske forsvarsminister, Lloyd Austin:

»Vi står over for en formidabel udfordring. Og vi skal imødegå udfordringen med selvtillid og beslutsomhed.«

Øverstkommanderende for USA's flåde i Indo-Stillehavsområdet, admiral John Aquilino, tilføjede, at Kinas

militære oprustning i Østasien og Stillehavet er den største nogensinde efter Anden Verdenskrig.

Siden dengang har USA været den dominerende stillehavsmagt. Men når det kommer til stykket, er den amerikanske flåde ved at opgive sin historiske dominans over det for Vesten strategisk vigtige Sydkinesiske Hav som følge af Kinas massive udbygning af sin flåde og arsenal af kort- og mellemdistancemissiler.

Det mener den amerikanske sikkerhedsforsker og Kina-ekspert Robert Ross. Han drager denne konklusion på baggrund af mange års studier af USA's og Kinas kapsestrid om dominans i Det Sydkinesiske Hav.

Ifølge Ross er Kinas militære kapacitet til at neutralisere amerikanske og allierede styrker i farvandene nær sin kyst vokset til et niveau, hvor USA må acceptere,

at kineserne i kraft af kolossale investeringer i deres forsvar gennem de sidste 10 år har opnået en ligeværdig magtstatus med USA i Øst- og Sydøstasien.

I konkrete termer betyder denne magtforskydning til fordel for Kina, at Pentagon nu rykker sin forsvarsring længere væk fra det kinesiske fastland og i stedet befæster sin position ude i det vestlige Stillehav og Det Indiske Ocean ved at søge om landingsrettigheder og bygge nye flyvebaser på steder, der ligger i en fjern afstand fra Det Syd kinesiske Hav.

Ross er professor i statskundskab på Boston College, han taler kinesisk og har siden 1994 opholdt sig tre gange i Kina som forskningsstipendiat. I 2009 var han gæstestipendiat ved Forsvarsakademiet og i 2009-14 adjungerende lektor ved Krigsskolen i Norge. Titlen på hans seneste

bog er: Strategic Adjustment and the Rise of China: Power and Politics in East Asia.

Professor Ross fortæller, at han baserer sin konklusion - at USA har accepteret at dele sin indflydelsessfære med Kina i Øst- og Sydøstasien - på flere forskellige faktorer og omstændigheder.

Inddæmning af Kinas sømagt

Der er for eksempel en anekdote fra en fortrolig samtale, han førte med en højtstående amerikansk flådeofficer i 2018.

- Officeren fortalte mig, at USA fortsætter med sine militære øvelser i Det Syd kinesiske Hav. Men, tilføje han - vi er ikke længere indstillet på at føre krig mod Kina om kontrol med det område.

– Kineserne har bygget en flåde, som er større end den amerikanske. Kinas arsenal af missiler, der kan tilintetgøre vores krigsskibe, er effektivt. Og de baser, vi har tæt på Det Sydkinesiske Hav, er lette for Kina at få ram på.

Robert Ross

I Ross' udlægning betyder det, at USA formelt set fortsat hævder at være den dominerende magt i Det Sydkinesiske Hav, men hvis det kommer til en krig, så vurderer amerikanerne, at de ikke længere kan hamle op med den kinesiske flåde og landets missiler.

Ifølge Ross er forklaringen på USA's tab af maritim indflydelse i regionen det kinesiske svar på, hvad man i USA kalder et »picket fence« eller et hvidt stakit af den type, man ofte ser afgrænse huse fra fortove i amerikanske forstæder.

– Kina råder nu over en så stor flåde af undervandsbåde, at de kan lægge en ring omkring Det Sydkinesiske Hav. Det virker som et stakit med små mellemrum mellem brædderne, som det er blevet ekstremt farligt for amerikanske ubåde eller krigsskibe at sejle igennem i en konflikt, vurderer Ross.

Men der er også andre grunde til Pentagons strategiske kursændring, som i øvrigt ikke er blevet udmøntet i officiel politik endnu.

– Kineserne har bygget en flåde, som er større end den amerikanske. Kinas arsenal af missiler, der kan tilintetgøre vores krigsskibe, er effektivt. Og de baser, vi har tæt på Det Sydkinesiske Hav, er lette for Kina at få ram på, fremhæver den amerikanske Kina-kender.

I tilfælde af en væbnet konflikt ville kinesiske missiler ifølge Ross let kunne uskadeliggøre USA's flådebase i Subic Bay og Clark Air Force Base på Filippinerne samt anløbshavnen Port Klang i Malaysia, hvor amerikanske krigsskibe kan lægge til.

I betragtning af denne situation har USA valgt en strategi, der går ud på at inddæmme Kinas voksende militære magt i det vestlige Stillehav og Det Indiske Ocean ved at

bygge en forsvarsring omkring Kina. Linjen drages fra Japan i det nordlige Stillehav ned til Australien i det sydlige Stillehav og nordvest op til Indien i det Indiske Ocean.

Politisk set er denne strategi udmøntet i præsident Joe Bidens genoplivelse af den såkaldte firkantsdialog om sikkerhed (Quadrilateral Security Dialogue eller Quad) mellem USA, Japan, Australien og Indien.

– The Quad er ganske enkelt den diplomatiske pendant til USA's nye Indo-Stillehavsstrategi, forklarer professor Ross.

Strategien handler om at knytte USA tættere til de tre asiatiske lande gennem et styrket militært samarbejde.

– Kina skal berøves adgang til Det Indiske Ocean og det vestlige Stillehav. Det gør man ved at oprette nye baser eller få adgang til havne og lufthavne i det vestlige Stillehav, i det nordlige Australien, Papua New Guinea og Bengalbugten, siger han.

Nye baser og landingsrettigheder

Der er allerede mange eksempler på udførelse af denne nye strategi, fortæller Ross.

Australien finansierer for tiden en opgradering af den amerikanske flådebase fra Anden Verdenskrig, Lombrum, på Manus Island i Papua New Guinea. I 2020 blev landingsbanen på Australiens besiddelse i det sydlige indiske ocean, Cocos Islands, opgraderet til at modtage større krigsfly, herunder amerikanske.

Og langt nordpå i Bengalbugten har USA for nylig fået landingsrettigheder til krigsfly på Indiens Andaman Islands.

Og i det vestlige Stillehav indgik Pentagon i august sidste år en aftale med Mikronesien om at bygge en ny flyvebase på én af de 600 øer i forbundsstaten. I forvejen har USA allerede en base på Guam, der ligger i samme område af Stillehavet. Der er endvidere planer om at genopbygge luftbasen på øen Tinian, en anden amerikansk besiddelse, som stammer fra Anden Verdenskrig.

– Idéen med Tinian er at have den i reserve, hvis Kina skulle angribe og tilintetgøre basen på Guam, fortæller professor Ross.

I det nordlige Stillehav indtager USA's største og vigtigste allierede i Østasien, Japan, en stedse voksende betydning i Pentagons plan om at inddæmme Kinas angiveligt ekspansive militære strategi. I Japan er 55.000 amerikanske soldater udstationeret på syv baser.

Samarbejdet inden for Quad-gruppen er ikke en ensrettet vej, hvor kun USA tager initiativet.

For nylig indgik Australien for eksempel en forsvars-aftale med Japan, der giver australske krigsskibe og militære styrker tilladelse til at operere fra japansk territorium. De to lande vil i fremtiden gennemføre fælles militære øvelser i de østkinesiske og sydkinesiske have. Begge vil kunne hjælpe USA med at forsvare Taiwan mod en eventuel invasion fra Fastlandskina.

Syd Korea er derimod det svage led i USA's inddæmningsstrategi, fordi Seoul eksplicit har forment USA at bruge dets baser og en styrke på 28.500 soldater i Syd Korea til at udkæmpe en krig med Kina om Taiwan.

- Syd Korea har konsekvent afvist at vælge side i det rivaliserende forhold mellem USA og Kina. De vil hverken være med i Quad-gruppen eller deltage i USA's indo-Stillehavsstrategi mod Kina. Så hvad angår inddæmningen af Kina er Syd Korea nytteløs for USA, siger Ross.

USA's knappe ressourcer

Men der er også en økonomisk forklaring på amerikanernes retræte fra Det Sydkinesiske Hav og accepten af en militærbalance i Østasien, hvor de to stormagter må dele indflydelse.

USA råder ikke over nok nationale ressourcer til at udbygge sin flåde med nye flyhangarer, krigsskibe, ubåde, fly, missiler o.s.v. til at modsvare størrelsen af Kinas flåde og dets fordel af at have nærliggende flyvebaser på land og kunne affyre missiler fra sit nationale territorium.

- Den amerikanske flåde har i næste finansårs budget fået en lille ekstra bevilling, men der er brug for enorme beløb, hvis vi vil bevare vores dominans i Østasien, konstaterer Ross.

Den eneste løsning ville være at tage pengene fra andre værn eller gå på hugst i de sociale bistandsbudgetter, hvilket er politisk uspiseligt for Kongressen. Og ingen er

villig til at lade seddelpressen rulle og gældsætte forbundsstaten yderligere efter en to år lang pandemi, der har kostet 7 trillioner dollar.

Og selv hvis lovgiverne rystede op med betydelige beløb, ville den næste hurdle blive, at den amerikanske skibsværftskapacitet er rystende lav.

- Vi har stort set ingen skibsværfter tilbage. Vores skibe bliver bygget billigere andre steder i verden, siger professor Ross.

Disse ressourceproblemer kæmper Kina ikke med. Opretholdelsen af den kinesiske hær er for eksempel ikke nær så dyr som for USA, hvor værnepligten blev ophævet i 1970'erne, og udgiften til professionelle soldater er høj. Firs procent af Pentagons årlige budget går til at dække personeludgifter. Tilsvarende er det sociale bistandsbudget i Kina betydeligt lavere end i USA.

Det frigør flere ressourcer til at udvikle, fremstille og opkøbe våben. Under Kinas næste nationale folkekongres (den lovgivende forsamling) i marts forventes forsvarsbudgettet at blive hævet markant. I 2021 var stigningen 6,8 procent, hvilket var betydeligt højere end en vækst i bruttonationalproduktet på 2 pct.

- Det kinesiske forsvars lave udgifter til personel og statens lave sociale bistandsydelser betyder, at Kina i en årrække frem vil have flere midler til at udvide sit militær end USA, siger den amerikanske sikkerhedsekspert.

Men inden for de næste 8-10 år vil udgifterne til vedligeholdelse og reparationer af den kinesiske flåde, numerisk set verdens største, begynde at stige. Det er tidspunktet, hvor det øvre loft er nået, og der er færre penge til at bygge skibe, fly og missiler.

Ross mener, at USA står over for et valg.

- Vil vi acceptere, at Kina er en sømagt på lige fod med USA i Østasien? Eller vil vi prøve at genvinde overherredømmet? Efter min mening gælder det for USA om at bevare status quo og hindre, at Kina tilkæmper sig overherredømmet. Sådan som landet ligger nu, udgør Kinas magtposition i Det Sydkinesiske Hav ikke en trussel mod USA's nationale sikkerhed, siger han.

Den forsvarsring, som USA og dets allierede er i færd med at lægge i Stillehavet og Det Indiske Ocean, har til formål at begrænse den kinesiske flådes manøvrerum uden for Østasien og hindre Kina i at forvandle sig til en global militærmagt på linje med USA.

Det kinesiske forsvars næsten eksponentielle vækst inden for de seneste ti år er blevet en stor udfordring for USA, understreger professor Ross. Men svaret er ikke nødvendigvis at bygge flere krigsskibe og missiler.

- USA's styrke er at investere i grundforskning, innovation og ny teknologi. Det ville ikke være en dårlig idé at bruge flere penge på ny teknologi til vores flåde.

Martin Burcharth er USA-korrespondent for Dagbladet Information.

- Kineserne har bygget en flåde, som er større end den amerikanske. Kinas arsenal af missiler, der kan tilintetgøre vores krigsskibe, er effektivt. Og de baser, vi har tæt på Det Sydkinesiske Hav, er lette for Kina at få ram på.

Robert Ross

Book møde,
når det
passer dig

Vælg Tryg og få ekstra **fordele**

HOD har en attraktiv aftale med Tryg om forsikringer til medlemmerne. Aftalen giver dig fordele og services, som er med til at gøre din hverdag tryk.

Vælg os og få blandt andet:

- hurtig hjælp døgnet rundt
- særlig rabat på forsikringer gennem aftalen
- Tryg ID – Døgnåben rådgivning til identitetsmisbrug på nettet
- mulighed for bonus fra Trygs hovedejer, Tryghedsgruppen

Læs mere på **tryg.dk/partner/hod** eller ring til os på 70 33 25 25.

Det handler om at være

FLYVEVÅBNETS KADETTER PÅ GAVNTJENESTE

EFTER HOD SKREV OM EN SAG, hvor spørgsmålet var, om kadetter i Hæren (HRN) skulle honoreres for praktikforhold eller gavntjeneste, blev vi kontaktet af en del kadetter og tidligere kadetter fra Flyvevåbnet (FLV).

Det viste sig, at en del af kadetterne fra Flyvevåbnets Officersskole var sendt i praktik ved nogle af Hærens enheder. Det betyder, at de må være på de samme forhold som HRN kadetter.

I sagen med HRN kadetter, blev der indgået et forlig om, at såfremt HRN ikke kunne tilsikre at kadetterne i praktikforløbet var under vejledning, så ville man betragte tjenesten som gavntjeneste. Det forhold, mener HOD, også skal gælde de FLV kadetter, som gjorde tjeneste ved HRN enheder.

Efterfølgende har et større antal kadetter, som har gjort praktiktjeneste ved FLV enheder også kontaktet HOD, fordi de heller ikke har haft en vejleder under deres praktiktjeneste – i nogle af de tilfælde, hvor der var en vejleder, afspadserede denne merarbejde i hele praktikperioden.

Som vi tidligere har skrevet i Office-ren, så er HRN kadetter blevet afregnet, mens sagen om FLV kadetter stadig verserer – Forsvarsministeriets Personalestyrelse er på nuværende tidspunkt i gang med at gennemgå FLV kadetter og deres tjeneste.

Konsulent Steen Gøtsche

OFFICEREN

Nr. 1/2022, 31. årgang

ISSN: 2445-5326
Fagbladet Officeren er udgivet af Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD)
Olof Palmes Gade 10
2100 København Ø.
Tlf. +45 3315 0233
Fax: +45 3314 4626
www.hod.dk

Facebook: Hovedorganisationen af Officerer i Danmark

Ansvarshavende redaktør:
Oberstløjtnant Niels Tønning
+45 2237 3966
niels@hod.dk

Redaktør:

Pressechef Vickie Lind
+45 5159 0742
vickie@hod.dk

Grafisk design:

Gregorius DesignThinking

Tryk: Jørn Thomsen Elbo A/S

Annoncer:

Ocean Design ApS
Dragstrupvej 12, Dragstrup
3250 Gilleleje
Annoncechef Casper Aistrup
cha@oceanmedia.dk
+45 3154 0300

Annoncepriser:

1/1 side: kr. 9.450
1/2 side: kr. 5.850
1/4 side: kr. 3.500
1/8 side: kr. 2.350
Priserne er inkl. 4 farver.

Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise annoncer, der strider mod bladets tone og ånd.

Deadline for indlæg og annoncer:

Blad nr. 2/2022: 7. marts
Som udkommer: 6. april
Blad nr. 3/2022: 16. maj
Som udkommer: 15. juni
Blad nr. 4/2022: 8. august
Som udkommer: 7. september

Abonnement: 828,- kr. pr. år.

Redaktion afsluttet den
8. februar 2022.

Kontrolleret oplag: 5.122 i perioden
1. juli 2017 – 30. juni 2018

Fagbladet Officeren er via trykkeriet Jørn Thomsen Elbo A/S certificeret efter følgende internationale standarder:
ISO 14001 miljøcertificering, ISO 9001 kvalitetscertificering, FSC-certificering og SvaneMærket.
Magasinet er trykt på miljørigtigt papir med vegetabiliske farver.

24

– Jeg går til møder i det polske forsvarsministerium, det nationale sikkerhedsbureau og i attachéforeningen, hvor sidstnævnte blandt andet danner rammen om fælles briefinger og besøg ved polske militære myndigheder og enheder.

Johnny Goosmann Jespersen,
Oberst

Læs: Nationen der holder østflanken